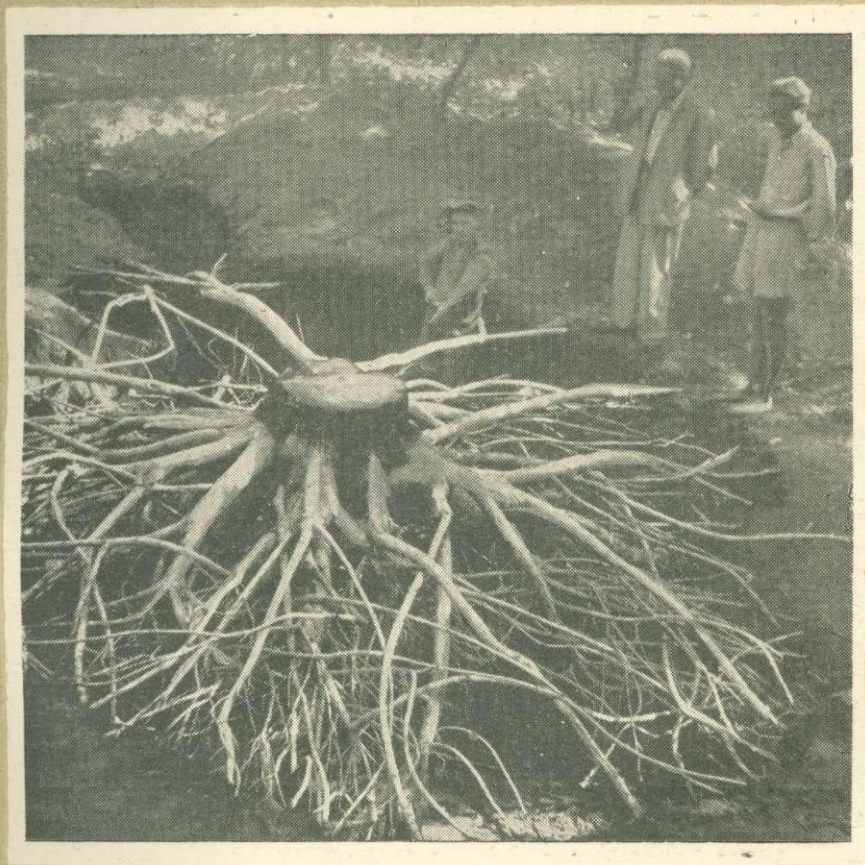

AZ ERDŐ

A lakosság faanyaggal való ellátásának megjavítása érdekében!

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa határozatot hozott a lakosság faanyaggal való ellátásának megjavítása érdekében. Bizonyítéka ez a határozat is annak, hogy népgazdaságunk fejlesztése dolgozó népünk anyagi és kulturális jólétének emelése érdekében történik. Lemérhető egyben rajta az az út is, amelyet a szocializmus építése terén az erdőgazdaság eddig megtett.

A felszabadulás után az erdők 75%-a állami tulajdonba jutott, míg a többit részben közületek, részben magánosok használták, egyre szigorúbb irányítás és ellenőrzés mellett. Még a gazdasági fásításokat, belterületen álló egyes fákat is rendeletileg kellett megvédeni a hirtelentámadt faszúke által felébresztett nyereszkeszükségvággyal szemben. Minden álló fa kivágását hatósági engedélyhez kellett kötni.

Az újjáépítés, majd iparunk gyors ütemű fejlesztése igényt tartott minden, legkisebb mennyiségű faanyagra is. Az állami kitermelések központilag hasznosított anyagán kívül fel kellett államilag vásárolni a nem állami kezelés alatt álló erdők valamennyi ipari fáját és a tűzifa nagy részét is. A lakosságnak — különösen a központilag ellátott városokon és ipartelegeken kívüli vidékeken — legnagyobb részét csak az alárendelt tűzifaválaszték, az ág, tuskó és forgács maradt vissza.

Az újjáépítés befejeződött, az ipar fejlesztésének ütemét a párt az elmúlt év júniusában felülvizsgálat alá vette és az ennek során kitűzött célt valósítja meg most kormányzatunk az életszínvonalnak gyors emelését biztosító sorozatos intézkedésekkel.

Ezek közé tartozik ez az új határozat is. A Minisztertanács biztosítja ezzel a lakosságunk jobb ellátását, és népgazdaságunk erősödése, a szocialista öntudat és fegyelem emelkedése következtében több lehetőséget nyújt az erdők közvetlen kezelésével foglalkozóknak ahhoz, hogy saját termelvényeikkel szabadon rendelkez-hessenek.

A határozat értelmében 1954. június 1-től az állami erdőgazdaságok üzemi kezelésében nem álló magán, községi és erdőbirtokossági erdőkben termelt tűzifa felvásárlási kényszere megszűnik, az iparifa felvásárlása pedig kevesebb választékra korlátozódik. Megszűnik a belterületi és egyéb fásításoknak beteg, széltörött, száradásnak indult, vagy más okból már további fenntartásra nem alkalmas fái kitermelésének engedélyhez kötése. Az ezekből származó faanyaggal a tulajdonos szabadon rendelkezhet. Tervez felül rendeli el kitermelni a határozat a rontott fűzesek faanyagát és ennél részes-termelés útján újabb anyagot biztosít a helyi lakosság számára.

A faanyagellátás azonnali megjavításán túlmenően gondoskodik a határozat a jövő helyi faanyagbázisainak megteremtéséről is a termelőszövetkezetek és dolgozó parasztok fásítási kedvének széleskörű kibontakozásával. Nagy segítséget jelent szocialista mezőgazdaságunknak a beérett és 50 kh-nál nem nagyobb erdőknek a termelőszövetkezetek használatába való adása is.

A jobb ellátás természetesen kötelezettséggel is jár: a fák fokozottabb védelmével. Támogassák ezen a téren erdészeti szakembereink tevékenyen a tanácsok munkáját, hogy a határozat most és a jövőben valóban népünk felemelkedését szolgálhassa.

C Í M K É P :

54 éves akácfa gyökérzetének feltárása a pusztavacsi erdőszet akácos-tölgyes erdejében (Fotó: Keresztesi Béla)

A Minisztertanácsnak az erdőgazdasági termelés fejlesztéséről hozott határozatát a szerkesztőbizottság megtárgyalta és elhatározta, hogy „AZ ERDŐ” következő számaina a határozat irodalmi megvitatásának szolgálatába állítja. Ennek megfelelően minden következő lapszámnak központi témája a határozat egy-egy kérdéscsoportja lesz.

A szerkesztőbizottság kéri az erdőgazdaság dolgozóit, hogy ennek az elhatározásnak megvalósításában legyenek a lap segítségére: az erdőgazdaság fejlesztéséről szóló minisztertanácsi határozattal kapcsolatban meglátásaikat, hozzászólásaikat közölgék a szerkesztőbizottsággal.

Az új erdőrendezési utasításunk előkészítése

SALI EMIL

az Állami Erdőrendezési Intézet igazgató-főmérnöke

Az erdőgazdaság tervszerű gazdálkodásának egyik nélkülözhetetlen eszköze az erdőrendezés. Az erdőrendezés ennek a szerepének akkor tud valóban megfelelni, ha a hosszabb lejáratú üzemtervek a fejlesztés feltétlen szolgálatában állanak. Az erdőgazdasági üzemterveknek ezért tükrözniök kell azt a fejlődést, amelyen az egész népgazdaság, ezen belül az erdőgazdaság keresztülment, és az erdőgazdasági termelés fejlesztésének irányelveit következetesen alkalmazniok kell a legkisebb gazdálkodási egységben, az erdőrészletben, sőt annak minden zúgában.

Az erdőrendezés jó munkájához feltétlenül szükséges — természetesen nem ez az egyetlen feltétel — hogy a munkában résztvevő dolgozók kellő tájékoztatás alapján végezzék feladatukat. Az Állami Erdőrendezési Intézetet ez a cél vezette akkor, amikor összeállította az új erdőrendezési utasítás tervezetét. Az „összeállítás” szót kell használnunk azért, mert az Intézet csak részben készítője ennek az utasítástervezetnek több oknál fogva: egyrészt az egész társadalmi és gazdasági rendünkben bekövetkezett változáson, fejlődésen kívül érvényesítenie kellett mindazokat az eredményeket, amelyeket az erdőgazdálkodás a tudomány és a gyakorlat területén elért, tehát ebből a szempontból az erdőrendezés nyelvét, kifejezés-technikáját kellett helyesen megválasztania; másrészt egyes különleges munkaterületek üzemtervezéséhez a szükséges tájékoztatást a körülményekkel ismerős szakemberek adták felhasználás céljából.

Az utasítástervezet összeállításának szükségességét elég néhány szóval indokolnunk: *a régi erdőrendezési utasítások elavultak, használhatatlanná váltak, amikor társadalmi és gazdasági rendünkben a felszabadulással a döntő változás bekövetkezett.* Ezért a szocialista építés céljára az erdőrendezésnek is új utat, új lényegét és kifejezésformát kellett keresnie.

Egyik alapelveként kell szolgálnia az erdőrendezésben, tehát az erdőrendezési utasítás összeállításakor is irányelveként szolgált az, hogy *az erdőgazdasági üzemtervek fesztített, de teljesíthető tervek legyenek.* Nem tartalmazhatnak tehát több előírást, mint amennyit az üzemterv érvényességi időszaka alatt végre lehet hajtani. Ebben a tekintetben erdőrendezőseink gyakran találkoznak az erdőgazdaságok részéről olyan ellenvetésekkel, amelyek — kellő megfontolás nélkül — az üzemterv lazítását szolgálják.

Például a véghasználatok tervezésével kapcsolatban sokszor merülnek fel olyan kifogások, hogy az idős állomány kitermelése talajeróziót von maga után, vagy az állomány még nem vágásérett, avagy a kitermelt faanyag kiszállítása lehetetlen. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy az üzemterv érvényességének tíz esztendeje alatt az alátélepités akár többször is elvégezhető, hogy a ma még középkorú állomány fái tíz éven belül 3—4 cm-t is vastagodhatnak, s hogy tíz éven belül nemcsak kövezett erdei út, hanem egész közlelőhálózat is megépíthető.

További nehézségként jelentkezik a gyakorlatban és ezt az utasítás összeállításakor is figyelembe kellett vennünk, hogy milyen mélységig adja meg az üzemterv az egyes előírásokat. Sok helyütt felmerül az a kívánság, hogy az üzemterv egészen részletes, minden apró körülményre kiterjedő legyen. Megítélésünk szerint ez nemcsak szükségtelen, hanem egyenesen ellentétben áll a hosszabb lejáratú tervek készítésének helyes módszerével. Ennek a felismerésnek a következménye többek között az, hogy az üzemterv — kivételes esetektől eltekintve — nem ad például vágatási sorrendet a véghasználatra besorolt faállományokra. Az üzemtervet szakember készíti szakember részére. Mind a tervezőnek, mind a végrehajtónak tudása és ereje javát kell adnia munkájában. A legjobb üzemtervet sem lehet végrehajtani kellő szakértelem és igyekezet nélkül.

Az erdőrendezési utasítás tervezetének összeállításához *nemcsak a hazai, hanem a rendelkezésre álló külföldi irodalmat is felhasználtuk, első sorban a Szovjetunió és népi demokráciák erdőrendezési irodalmának tanulmányozásával.*

Különös gonddal ügyeltünk arra, hogy az erdőrendezési utasítás ne ismétlje az egyes tudományágak ismeretkörét, hanem az ezeken alapuló erdőrendezési kifejezésmódra találja meg a legjobb megoldást. Az erdőrendezőt ugyanis az utasítás teljes ismerete sem mentheti fel a kötelesség alól, hogy a tudomány fejlődésével állandóan lépést kell tartania és a gyakorlat munkáját éles szemmel figyelnie kell, meglátva a jó eredményeket és a hibákat is. Alkalmatlan a feladatának az elvégzésére — mégha betéve tudja is az erdőrendezési utasítást — az az erdőrendező, aki nem ért pl. az erdőműveléshez, a fahasználatához, s aki — akár hozzáértés esetén is — ezeknek a tudományágaknak eddig elért eredményeit nem hasznosítja, nem alkalmazza munkájában.

Üzemtervi rendszerünk — bár többek előtt látszatra kisebb merevségek még tapasztalhatók benne — olyan, hogy mind az erdő jellemzése, mind a tervek megadása tekintetében egészen finom árnyalatok is érzékelhetőek a nélkül, hogy az üzemterv merevvé válnék. Ha a leírás vagy a tervezés számokkal nem oldható meg, lehetséges, sőt szükséges a szavakkal való kifejezés.

Hogy kijavíthatók legyenek azok a hibák, amelyek a gondos igyekezet ellenére is bekerültek az utasítástervezetbe, továbbá a gyakorlat és a tudomány részéről az erdőrendezés felé támasztott további igények figyelembevételre megtörténhessék, *az utasítástervezetet száznál több példányban kapták meg hozzászólás céljából az állami erdőgazdaságok, vezetőségek, a tudomány és a gyakorlat legkiválóbb képviselői.* A zömében igen alapos és részletes hozzászólások feldolgozása igazolta azt, hogy a súlyosabb hibák elkerüléséhez, egyes kérdések jobb megvilágításához egyedül ezt az utat lehetett és kellett követnünk.

Mindazokon az irányelveken kívül, amelyek már az utasítástervezet összeállításakor alapként szerepeltek vagy felmerültek, a hozzászólások további kérdéseket hoztak felszínre és az utasítástervezet számos hibájára mutattak rá.

A hozzászólásokban említett hiányosságok közül minden fenntartás nélkül azonnal ki kell javítani többet. Ilyen pl. a talajleírásnak az utasítástervezetben megadott módja.

Adódtak azonban olyan észrevételek is, amelyeknek megvitatása szélesebb kört kívánt. Így az utasítástervezet, ill. a hozzászólások több alapvető kérdésével foglalkozott és ennek kapcsán messzebbmutató útmutatást adott a *Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Főbizottsága*.

A Főbizottság által tárgyalt legsúlyosabb kérdések egyike az volt, hogy milyen eljárás biztosítja az üzemtervi adatok felhasználásának a lehetőségét és a tervezett erdőgazdasági munkák által elérendő cél megítéléséhez szükséges áttekintést a felső vezetés részére. A megoldás a Főbizottság megítélése szerint az, hogy a különleges igényeknek megfelelően kell a felmerülő esetekben az üzemtervekről áttekintésre alkalmas foglalatot adni. Ezek az összesítések a konkrét célnak megfelelő földrajzi területet foglalják magukban, tehát más, pl. domborzati egységet kell összefoglalni akkor, ha hegyvidéki területek feltáráshálózatának megtervezéséhez szükséges alapadatokról van szó, és más irányelvek alapján kell végezni a munkát, ha pl. átfogó erdőművelési terv készítéséhez dolgozzuk fel az üzemterveket.

Felvetették a hozzászólások azt is, hogy az állami tulajdonban levő erdők üzemtervétől elválasztva külön kell tárgyalni az állami kezelésbe vett erdők üzemtervét. Ezt az álláspontot a Főbizottság nem tette magáévá azzal a megokolással, hogy a fejlesztés irányelvei ugyanazok akár állami tulajdonban, akár állami kezelésben levő erdőről van szó, tehát az erdőgazdálkodást nem a tulajdonjogi viszonyok, hanem az erdő állapota és a tervbevett cél közötti különbségek határozzák meg.

Szinte minden hozzászóló foglalkozott az utasítástervezetnek azzal a részével, amely a hozadékmegállapítás módszerét tárgyalja. Ez a körülmény rámutat arra, mennyire lényeges a hozadék helyes megállapítása, és azt is mutatja, hogy egyes hozzászólók a hozadék kiszabásában látják az erdőrendezés legnagyobb feladatát. Az észrevételek közt konkrét és elfogadható módosító javaslat nem volt. Lényeges azonban azt tudnunk, és helyes elfogadnunk alapelvként, amit *Fekete Zoltán* akadémikus hangsúlyozott hozzászólásában: a hozadék sablon alapján nem állapítható meg. A hozadék megállapításának elviekben bonyolultnak látszó, a gyakorlatban azonban jóval könnyebben megoldható munkája olyan, hogy tanulmány-sorozatokban lehetne ezzel foglalkozni.

Különösen hegyvidéki és dombvidéki erdőgazdaságok javasolták azt, hogy a természetes felújítással kapcsolatos fahasználatok esetén az erdőgazdasági üzemterv ne 10 évi, hanem 20 évi vágásterületet és fatömeget adjon az erdőgazdaság részére. Az, hogy a véghasználat végrehajtása teljesen helyesnek látszó üzemtervi tervezés esetén is nehézséget, sőt kárt okozhat, — különösen az üzemterv érvényességének vége felé —, valóban fennáll. Ilyen esetben azonban nem minősíthető bürokratikus eljárásnak, hogy az erdőgazdaságnak a vágáscserére engedélyt kell kérnie. Minden egyes faállományunk jövője, sorsa megérdemli a vele való foglalkozást. A

húsz évi véghasználat előírása a tervezés és végrehajtás szempontjából is egyszerűbb, de veszélyekkel jár egyes területeken. Elegendő rámutatnunk a még mindig szép számban meglevő „sapkákra“, amelyek nagyrészt a véghasználat 20 évre tervezésének a következményei.

Az utasítástervezettel való foglalkozás során kívánságok is hangzottak el az erdőrendezés felé. Ezek jórészt technikai jellegűek voltak. Számosan kívánják az erdőgazdasági áttekintőtérképek készítését. Valóban hiányként jelentkezik, hogy erdőgazdasági üzemterveinkben az áttekintőtérkép általában nem található meg. Ennek oka elsősorban az, hogy az áttekintőtérképek múltbeli, túlságosan egyszerű alakja helyett mindenképpen többet kell adnunk, erre pedig — bár módszere kidolgozott — még nem volt lehetősége erdőrendezésünknek. Áttekintőtérképeinknek pedig olyanoknak kell lenniük, hogy mind a tervezés, mind a végrehajtás, sőt az ellenőrzés eszközeként is megfeleljenek.

A felmerült igen sok kérdés közül néhány kiragadott példát említetünk. *Az erdőrendezési utasítás jobb lesz, mint amilyen a tervezete, mert igen nagy kollektíva céltudatos munkáját foglalja össze.* Így is lehetséges, hogy kisebb hibák előfordulnak majd benne. De évről évre bővülnie kell tartalmának az erdészeti tudományok előrehaladásának arányában. Ez az utasítás egy eszköz lesz a sok közül.

A legjobb erdőrendezési utasítás sem biztosíték arra, hogy merev, lélektelen alkalmazása esetén is jó üzemterv szülessék. *Minden erdőrendezőnek állandó tanulással, szellemi tudása és fizikai ereje teljes latbavetésével kell dolgoznia, hogy az erdőgazdasági üzemtervek egyre jobbak legyenek.* S ugyanakkor meg kell ismételnünk a szovjet erdőrendezési utasítás bevezetőjének zárószavát: *„Az erdőgazdaság dolgozói ne feledjék el, hogy — bár az erdőrendezés maximálisan segíti az erdőgazdálkodás megtervezését és szervezését — mégis csak akkor eredményezhet megfelelő hasznót, ha az elkészített erdőgazdasági üzemtervet nem mechanikusan alkalmazzák... Ezen kívül az erdőgazdasági dolgozóknak rendszeresen, gondosan vezetniük kell az erdőállományban bekövetkezett változásokat és ezeket idejében keresztül kell vezetniük az üzemterv anyagában, mert különben ennek a szabálynak a meg nem tartása a fenti anyagok elértéktelenedéséhez vezet.“*

Hibaigazítás. I. I. Siskov elvtársnak a 3. számban Lány Géza által ismertett előadásának szövegébe sajnálatos hiba került. A jelzett lapszám 63. oldalán alulról a 16. sorban — „a végvágással azonban különösen sietnünk kell,..." — helyett a helyes szöveg: „a végvágással azonban különösen sietnünk nem kell,..."